

מסורת הש"ס

(א לעיל ג: ע"ש [לקמן סוף];

א [לקמן ד:]; א) ונברך ערך עדן ג פי' לזמן פת חזון לפי מנאלא בני עדן ביי"ד אלל לפי גי' הספרים שלטו הא לזמן עד שברוך' צו ועי' רש"ן, ד) ואין

זה בנדרים ולא בשאר דומי' בש"ס רק בתפ' כלה איחא עשרה הם כמזמורים בני אימה בני שיורה וכו' וי"א אף בני ישינה והרמב"ם בנז' דעות פי"ה הל' ד כתב ולא תהי' ישינה ע"ש ומתקיימה שלא מזכר דין זה בש"ע א"ח סימן ר"מ ונראה"ע סר כ"ה וגם האחרונים העלימו עין בסמוכים האלו מזהירה וזו והנה הבי' על טור י"ד סימן קפ"ד והבית והש"ך העניקו בש"ע א"ח סימן ר"מ ונראה"ע דלדמר בנדרים ותקפו בשגתם עליוס בתחלה מנדרים השאלה ומה דלי' בנדרים כ: אלו ענין על הישינה כלל ע"ש, ט) י"א כ"י, ו) רש"י אפילו וע"ש,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כי הא ממנ"י אישנות קאי מי צעיל כל"י ופי' ס"א:

הגהות מהר"ב הנשבורג

א] גי' א"כ לכו נוקפו ופורש. כיצ עיין סמרי טהרה סימן ק"ל סוף ס"ו דף ט' ע"ב בדי' ועי"ש בנדרים האלו וכו' וגם מנאר מה שלי"ד מה יעשה"ם דרוק: ב] תוס' ד"ה בין יצעת וכו' כדלמרינ בנדרים דף כ ע"ב. כיצ יע"ש בנדרים דף כ ע"ב דקט"ז משג בני מדות וכן קמ"י להי בתקפת מלך ומסוקים היה י"א אף בני ישינה ועי"ש'ם ואולי בנמלה דנדרים צלפי המסופות היה כמוד נמי ק"י וס' אומרים אף בני ישינה:

מוסף פרי"ש

לבו נוקפו ופורש. מן האשה (יעי"ד ג). וסת שאמרו. וליינה בתפלת לקבורה למחול. ואלא לבריתא. כנפכים דל"כ שיהיה יומר כשכשעור ואין כאן אלף חטאות ספק ואשם תלוי [עקמן ט"ד].

תוס' הרא"ש

כדי לחייב בעלה חטאת. ע"כ סמון לוסטה איירי ודשאל בסמון לוסטה לא מריחא חטאת דאנוס הוא בדמיחיתא בפ"ב גי'שבות. וא"כ תימה מאי קא מהדר ליה א"כ לכו נוקפו ופורשו והלא חייב הוא לפורשו סמוך לוסטה כדאיתא התם. ודוחק לומר שמתוך כך יפרשו שלא בשעת וסתה. ונ"ל דלאו דוקא קאמר לחייב בעלה חטאת. אלא כלומר להיות (באנוס) [באיסור] חטאת היכא דלא איניס: ע"ד שבודקות בו לפני תשמיש זה כו'. אין זה צנועות דתנן לקמן פירן כל היד והצנועות מתקנות להן עד שלישית לתקן את לבני תשמיש אחר וצנועות דלאו דוקא היינו ענוהויות דוקא (ב) כמעת דלאחר תשמיש דער שבודקות בו לאחר תשמיש לפי שמילוכלך בשכבת וזע אבל עד שלשית תשמיש זה שבודקות בו לפני תשמיש אחר ולא איכפת להו. ות"י לי אמאי אמר ר' ינאי וז' היא עידן צניעות אמתי' דבשעה שהיא עוברת לשמש את ביתה הוה מצי למיזרי נמי אבריות שחרית וערבית. צנועות עד

כשיעור וסם. מיד לאחר צעילה בחטאת דלמרינן לקמן בפ"ב (דף יד.) נמאל על סדין שלה אותיום כלומר מיד לאחר צעילה חייצין בקרבנן דודאי דם הוה בשעת ציאה: **לנדיקה**. לחורין ולסדקין הילכך כשיעור וסת לא משכחת לה: **לשמש**. אכר: **ועד**. סדין שמקנחת צו: לקיוות מבחוח. אס בקיוות מנאלא דס בכשיעור הזה חייצין חטאת אלל אס בצדיקתה מנאלא ככר ארך השיעור שהרי לא צדד המשקוף עומד אלל צידה אוחזתו ויש כאן שיעור עודף כדי הצלה מידה למשקוף ואשם תלוי איכא ולא חטאת: **מהו שפקנה**. אשה שאינה עסוקה צטהרות מי צעיא קיוות לאחר תשמיש כשיעור וסת לידע אס תמאל דס ויהא בעלה חייצ חטאת: **מהו שסבדוק**. נדיקה ממש: **באשם תלוי**. דלמרינן לקמן (ס:): נמאל על שלה לאחר זמן יותר מכשיעור וסת חייצין באשם תלוי

דספק הוה דס בשעת ציאה ספק צא לאחר מכאן: **א"כ**. שמתריכנה לצדוק אחר ציאה: **לכו נוקפו**. קודס ציאה והא דמנן לקמן (ס:). דרך צנות ישראל משמשות בשני עדים בעסוקות צטהרות: **והוה עדן של לנעווע**. כלומר מדת חסידות שנו כאן ולאו חיובא הוה דלמרינן בפרק שני (סס) הלנוועות מתקנות להן שלשי לתקן את הבית. וזה עדן אלפני תשמיש קאי: **אין צודקס צו לפני תשמיש אחר**. לפי שמתוקף וכהה מרית לציצו בצדיקה ראשונה ושזב אין נראית צו טיפה כחדל: **יש לה וסם לא צעיא נדיקה**. בתמיה. והא קמתי מתניתין גיש לה וסת דנעיא נדיקה כיון דעסוקה צטהרות. ולקמן פריך לשני ליה הא בשאינה עסוקה צטהרות ומשני קסבר שמואל כי אינה עסוקה אפילו אין לה וסת לא צעיא נדיקה לצעלה הואיל ואינה עסוקה צטהרות: **ערה**. דחויא לעסוקי צטהרות צעיא נדיקה לצעלה אי נמי דליכא טירחא לנעורה אלל ישנה איכא לערא ולא אטרחויה רבנן אי נמי ישנה דלא חויא לטהרות אפילו רגילה לעסוק צטהרות לא צעיא נדיקה: **לטהרוס צעיא נדיקה**. כלומר העסוקה צטהרות צעיא נדיקה אפילו לצעלה: **לנעלה לא צעיא נדיקה**. היכא דאינה עסוקה: **אין לה וסת אפילו לנעלה**. גרידא דאינה עסוקה צטהרות צעיא נדיקה: **כל לנעלה**. צלל טהרות: **לא צעיא נדיקה**. אפילו אין לה וסת הילכך הא דלומר שמואל אסורה לשמש עד שתצדוק בעסוקה [צטהרות] קאי והיינו דלמר לעיל וי"א:] ואוקימנא בעסוקה צטהרות: **כיון שסבעה**. לתשמיש: **אין לך נדיקה גדולה מזו**. דאי לא קיס לה דטהורה

היא הוה צקה ונדיקה דקלמר ולכי מגמגס: **כי הא מתניסא**.^(א) צעיא נדיקה או תביעה: סודני

בערה לפי שאינו מאריך בפיוס של תשמיש אלל צא עליה מיד ולא רמיא אנפשה לאזכורי שהרגישה: **בדחן למעבד כי הא מתניתא**. פי' רש"י כי הא מתניתא דנעיא נדיקה או תביעה וקשה דבערה דוקא מנריך נדיקה ואס כן מאי קא מהדר ליה דמגניא באפייה דנעניה לא מגניא דנצדוק דל"כ לבו נוקפו ופורש כדלמר לעיל ואי בעסוקה צטהרות קצעי פשיטא דלמר לעיל (דף י"ב): כל לצעלה לא צעיא נדיקה וגם אין להחמיר למנה תולה צעיימו בצרייתא וזו כיון דמתניתא נמי מצרכה נדיקה לטהרות ונראה לפרש מהו למעבד כי הא מתניתא דלא מגניא דנצדוק דל"כ לבו נוקפו ופורש כדלמר לעיל דלמרינן לעיל דאפילו צאין לה וסת לא צעיא נדיקה לצעלה וי' בישנה מ"מ דילמא תביעה צעיא אי נמי לעיל איירי כשהוא צעיר דאס איחא דהיתה טמאה הוה אמרה ליה קודס לכן אלל צבא מן הדרך איכא למיחש ומתני' דפ"ב [לקמן טו.)] דצאין מן הדרך נשיהם להם בחזקת טהרה איכא

כשיעור וסם. מיד לאחר צעילה בחטאת דלמרינן לקמן בפ"ב (דף יד.)

נמאל על סדין שלה אותיום כלומר מיד לאחר צעילה חייצין בקרבנן דודאי דם הוה בשעת ציאה: **לנדיקה**. לחורין ולסדקין הילכך כשיעור וסת לא משכחת לה: **לשמש**. אכר: **ועד**. סדין שמקנחת צו: לקיוות.

שמואי פרק ראשון נדה

כשיעור וסם. מיד לאחר צעילה בחטאת דלמרינן לקמן בפ"ב (דף יד.) נמאל על סדין שלה אותיום כלומר מיד לאחר צעילה חייצין בקרבנן דודאי דם הוה בשעת ציאה: **לנדיקה**. לחורין ולסדקין הילכך כשיעור וסת לא משכחת לה: **לשמש**. אכר: **ועד**. סדין שמקנחת צו: לקיוות.

בעא מיניה רבי זירא מרב יהודה אשה מהו שתבדוק עצמה לבעלה אמר ליה «לא תבדוק ותבדוק ומה בכך א^(א)»^(ב)אם כן לבו נוקפו ופורש בעא מיניה רבי אבא מרב הונא אשה מהו שתבדוק עצמה כשיעור וסת כדי לחייב בעלה חטאת א"ל מי משכחת לה לבדיקה כשיעור וסת והתניא ^(ג)איזהו שיעור וסת משל לשמש ועד שעומדים בצד המשקוף ביציאות השמש נכנס עד הוי וסת שאמרו לקנוה ולא לבדיקה אלא מהו שתקנה איכא דאמרי הכי בעא מיניה אשה מהו שתבדוק עצמה כדי לחייב בעלה אשם תלוי אמר לו לא תבדוק ותבדוק ומה בכך א"כ לבו נוקפו ופורש: ובשעה שהיא עוברת וכו': אמר ר' אמי אמר רבי ינאי ייזוהו ^(ד)עדן של צנועות א"ל רבי אבא בר ממל לר' אמי הנא תני צריכות ואת תני צנועות אמר ליה שאני אומר כל המקיים דברי חכמים נקרא צנוע אמר רבא ושאינו מקיים דברי חכמים צנוע הוא דלא מקרי הא רשע לא מקרי אלא אמר רבא צנועות עד שברדקו בו עצמן לפני תשמיש זה אין בודקות בו לפני תשמיש אחר ושאין צנועות בודקות ולא איכפת להן גופא אמר רבי זירא אמר רבי אבא בר ירמיה אמר שמואל דאשה שאין לה וסת אסורה לשמש עד שתבדוק אמר ליה ר' זירא לרבי אבא בר ירמיה אין לה וסת בעיא נדיקה יש לה וסת לא בעיא נדיקה א"ל יש לה וסת ערה בעיא נדיקה ישנה לא בעיא נדיקה אין לה וסת בין ערה בין ישנה בעיא נדיקה אמר רבא ולימא ליה יש לה וסת לטהרות בעיא נדיקה לבעלה לא בעיא נדיקה אין לה וסת אפילו לבעלה נמי בעיא נדיקה ומדלא א"ל הכי ש"מ קסבר שמואל הכל לבעלה לא בעיא נדיקה ת"ר י'חמרינ ופועלינ והבאין מבית האבל ומבית המשתה נשיהם להם בחזקת טהרה ובאין ושוהין עמהם בין ישנות בין ערות י'בד"א שהניחין בחזקת טהרה אבל הגיחין בחזקת טומאה לעולם היא טמאה עד שתאמר לו טהורה אני והא שמואל במאי מוקי לה אי בשיש לה וסת קשיא ערה ואי בשאין לה וסת קשיא בין ערה בין ישנה לעולם בשיש לה וסת וכיון שתבעה אין לך נדיקה גדולה מזו אמר ליה רב פפא לרבא מהו למעבד כי הא מתניתא א"ל

מתניתין גיש לה וסת עסקינן:] **בין שתבעה**. פירוש כיון שצא מן הדרך מפייסה ומזבעה לתשמיש ואי חויא ככר רמיא אנפשה שהרגישה בשעת ראייה וחוכרת אלל אס לא צא מן הדרך אסור

בערה לפי שאינו מאריך בפיוס של תשמיש אלל צא עליה מיד ולא רמיא אנפשה לאזכורי שהרגישה: **בדחן למעבד כי הא מתניתא**. פי' רש"י כי הא מתניתא דנעיא נדיקה או תביעה וקשה דבערה דוקא מנריך נדיקה ואס כן מאי קא מהדר ליה דמגניא באפייה דנעניה לא מגניא דנצדוק דל"כ לבו נוקפו ופורש כדלמר לעיל ואי בעסוקה צטהרות קצעי פשיטא דלמר לעיל (דף י"ב): כל לצעלה לא צעיא נדיקה וגם אין להחמיר למנה תולה צעיימו בצרייתא וזה כיון דמתניתא נמי מצרכה נדיקה לטהרות ונראה לפרש מהו למעבד כי הא מתניתא דלא מגניא דנצדוק דל"כ לבו נוקפו ופורש כדלמר לעיל דלמרינן לעיל דאפילו צאין לה וסת לא צעיא נדיקה לצעלה וי' בישנה מ"מ דילמא תביעה צעיא אי נמי לעיל איירי כשהוא צעיר דאס איחא דהיתה טמאה הוה אמרה ליה קודס לכן אלל צבא מן הדרך איכא למיחש ומתני' דפ"ב [לקמן טו.)] דצאין מן הדרך נשיהם להם בחזקת טהרה איכא

שמואי פרק ראשון נדה

יב.

בעי ר' זירא אשה מהו שתבדוק. פי' לפני תשמיש: **לכו נוקפו ופורש**. פרי"ח כיון דרואה אשמו צודקת מחשב שאלס לא הרגישה לא היתה צודקת לפי שיודעת שחכמים לא תקנו לצדוק: **כדי לחייב בעלָה חטאת**. הכא נמי הוה מזי למיזעי מהו שצדדוק קודם תשמיש ומניח העד עד הצקר כדי לחייב בעלה חטאת אלל דככר השיי לו שאלס מצדדוק לפני תשמיש לבו נוקפו ופורש: **צצנוע** לא מיקרי רשע לא מיקרי. בתמיה וא"מ גריס כמוצות (דף ג:). דלמר משום לנועות ומשום פרוצות כיוון דקרי להו לנועות הנהו דלא צעדי הכי אמאי קרי להו פרוצות וי"ל דהתם קרי להו לנועות כדלמרינן התם זמנינן דלא אלים וסבירה דאליס ואע"ג שצדין היה לה תללות שאין אלים דרובהעולס אינן אנוסיס ופרוצות משום דזימנינן דאנוס פירוש פעמיס דיודעת שהוה אנוס ואמרה דלא אנוס ול"ג התם וסבירה: **אשה שאין לה וסת אסורה לשמש עד שתבדוק**. ובעסוקה צטהרות איירי וא"מ מאי קמ"ל מתניתין היא (לעיל י"ב). ובישעה שהיא עוצרת לשמש את ציתה וליכא למימר דלחא לאשמועינן דלע"ג דאין לה וסת דמותר לקיימה על ידי נדיקה כר"ם כן אנטויגנוס וכן פירש רש"י לקמן דהלשון משמע דלא צא להשמיענו הימרא אלל להשמיענו שצריכה נדיקה וי"ל דקמ"ל צאין לה וסת דלפילו ישנה צריכה נדיקה: **בין ישנות**. פי' דליכא איסור נדות אלל אסור לצא על הישנה כדלמר בנדרים כ(א:); (ב:); א"כ הכא לא לגמרי גישנה איירי אלל אינה ערה כל כך שדעת להשיב אס היא טהורה אס לזאו:

שמואל במאי מוקי לה. וא"מ ולוקמה בצאינה עסוקה צטהרות ויש לומר דדיק מלישנא יתירא דקמתי נשיהם להם בחזקת טהרה ואמאי אינצטריך תו למיתי וצאין ושוהים עמהם אלל לגלויי דאליי דעסוקה צטהרות ופכ"ב (לקמן דף טו.) דקמתי כל הנשים בחזקת טהרה וקמתי נמי להם שזעין מן הדרך נשיהם דאינה עסוקה צטהרות איירי התם אשמועינן דאין לחלק בין צאין מן הדרך לבני העיר וא"מ צלל שמואל תפסי מתניתין דמנרכת נדיקה בעסוקה צטהרות אצרייתא דהכא וי"ל דפריך לשמואל אפילו גישנה צאין לה וסת אלל מתני' לא מיירי גישנה וכן פי' רשצ"ס. ס' נא"כ ממתני' ה"מ לדחוקי ולאוקומי צאין לה וסת ודיה שעמה לא קאי אלל אצריכה להיות צודקת ותו לא לע"ג דפשטא דמתניתין גיש לה וסת כדפריך לעיל והא

מתניתין גיש לה וסת עסקינן:] **בין שתבעה**. פירוש כיון שצא מן הדרך מפייסה ומזבעה לתשמיש ואי חויא ככר רמיא אנפשה שהרגישה בשעת ראייה וחוכרת אלל אס לא צא מן הדרך אסור בערה לפי שאינו מאריך בפיוס של תשמיש אלל צא עליה מיד ולא רמיא אנפשה לאזכורי שהרגישה: **בדחן למעבד כי הא מתניתא**. פי' רש"י כי הא מתניתא דנעיא נדיקה או תביעה וקשה דבערה דוקא מנריך נדיקה ואס כן מאי קא מהדר ליה דמגניא באפייה דנעניה לא מגניא דנצדוק דל"כ לבו נוקפו ופורש כדלמר לעיל ואי בעסוקה צטהרות קצעי פשיטא דלמר לעיל (דף י"ב): כל לצעלה לא צעיא נדיקה וגם אין להחמיר למנה תולה צעיימו בצרייתא וזה כיון דמתניתא נמי מצרכה נדיקה לטהרות ונראה לפרש מהו למעבד כי הא מתניתא דלא מגניא דנצדוק דל"כ לבו נוקפו ופורש כדלמר לעיל דלמרינן לעיל דאפילו צאין לה וסת לא צעיא נדיקה לצעלה וי' בישנה מ"מ דילמא תביעה צעיא אי נמי לעיל איירי כשהוא צעיר דאס איחא דהיתה טמאה הוה אמרה ליה קודס לכן אלל צבא מן הדרך איכא למיחש ומתני' דפ"ב [לקמן טו.)] דצאין מן הדרך נשיהם להם בחזקת טהרה איכא

עין משפט ונר מצוה

ק"א ב מיי' פ"ד מהל' איסורי ציאה הל' ט' ועי' בנשנות סמג לאוין ק"א טוש"ע י"ד סימן קפד ספקי א ובהג"ה וסימן קפו ספקי א: קפו ספקי א:

ק"א ג מיי' שס סמג שס טוש"ע י"ד סימן קפד ספקי א ובהג"ה וסימן קפו ספקי א לדעת הרמב"ם:

ק"ד ד מיי' פ"ד מהלכות איסורי ציאה הלכה טז ועי"ש ופי"ח שס הל' ג סמג שס טור ש"ע שס ספקי ג:

ק"ה ה מיי' שס הלכה טז ועי' בנשנות ופכ"ד מהלכות מנמלאי משכב ומושג הלכה ז ובהשגות שס ונכ"מ סמג שס טוש"ע י"ד פי' קפו ספקי ג: ק"ו ו מיי' פ"ד מהלכות איסורי ציאה הל' ט סמג שס טוש"ע י"ד סימן קפד ספקי א ונכ"מ סמג שס טוש"ע י"ד סימן קפד ספקי א: **לשם צנועות** פי"ד דף רל"ג ק"א ז מיי' שס:

תוס' הרא"ש (תוסף)

שבדוקת בו שחרית אין בודקת בו ערבית. ואיכא למימר דאפילו צנועות לא איכפת להו בהם אבל בעד שלפני תשמיש איכא למיחש שחמכות חימוד רוב התאוה הווצרה כבר ומלכלך צפת: **גופא** אמר רבי זירא. ל"ג גופא דהא מפסיק במתני' ובשעה שהיא עוברת לשמש את ביתה: ת"י בשיש לה וסת קשיא ערה. ת"י מאי קא קשיא ליה דלמא תך ברייתא איירי באינה עסוקה כטהרות. ות"י ר"מ מדקמתי חמרינ ופועלינ הבאין מבית האבל ומבית המשתה ואלי רגילין לעסוק בטהרות. חמרים שנילינן להוליד הבואה מעיר לעיר. ופועלינ העושין בטהרות אצל בעלי בתים. הבאים מבית האבל להביות. חמרינ המשתה של חתן שפוסבין שם אוכלי טהרות. ומי קשה אדפריך לשמואל מהך ברייתא תיקשי ממתני' אהך ברייתא דקמתי ובשעה שהיא עוברת לשמש את ביתה אלמא דערה בעיא נדיקה. וי"ל דלמתני' ניהא דלא תני לא ערה ולא ישנה שמעינן מנה דלא שייך לחלק לגבי טהרות בין ערה לישנה הלכך איכא לאוקומי מתני' בעסוקה צטהרות וברייתא בשאינה עסוקה אבל שמואל שהוכיר לענין טהרות ערה וישנה משמע דאיירי [והברייתא] לענין טהרות כלומר בין ערה הראויה לעסוק בטהרות בין ישניה שאינה ראויה לעסוק בטהרות. ודלא כאותם המפרשים דישניה לא אטרחויה רבנן: כיון שתבעה אין לך נדיקה גדולה מזו. שכן דרכו אלא מן הדרך לחבוע ולרצות ולפויס ורמיא אנפשה ואי חויא ארבעה והויא כמו נדיקה. אבל בשאין לה וסת אפילו ישניה בעיא נדיקה וישניה בין שייך תביעה הלכך אוקמה בשאין לה וסת. ותימה כיון דתביעה הויא כנדיקה א"כ בסיפא דהניחיה בחזקת טמאה תביעה נמי הויא כמו אמרה בין וישא לסיפא. וצ"ל בסיפא אישנות קאי: מחו למיעבד כי הא מתניתא. ת"י מאי קא בעי הא ליכא מאן דפליג אהך ברייתא. וי"ל דמביעיא ליה לענין בעלה ובאינה עסוקה בטהרות דהא רב פפא ורב כהנא בבבל היו עומדין שאין עסקינן בטהרות ומיבעיא ליה אם יש להחמיר ולהצריכה תביעה דתני דאינה יכולה לבדוק כדאמרינן לעיל דאי"כ לבו נוקפו ופורש. מיהו אם יוכל להחמיר להוציק תביעה וא"ל לא דאי מצרכינן לה תביעה א"כ

^[1] נראה דצ"ל הינו שנוהרות דוקא בעד שלאחר תשמיש שלא לצדוק בו ג"כ קודם תשמיש לפי שעד שלאחר תשמיש הוא מלוכלך בשכבת וזע וכו'.